

Arquebus

Støpt bronse og stein, Svein Magnus Håvarstein 1990
Ved Karmøy rådhus

Velg en eller flere av oppgavene nedenfor eller fra "Innledning og felles oppgaver".

Morse

Arquebus sendte beskjeder til norske og engelske militære i London om hvor tyskerne var, hva de hadde tenkt å gjøre og annet som var viktig for krigen. Han brukte noe som kalles morse. Når han trykket på telegrafnøkkelen laget den pipelyder som ble sendt til London. Pipelydene kunne være lange eller korte, og hver bokstav hadde sin egen kombinasjoner av lange og korte toner.

Under her ser du hvordan disse tegnene ble skrevet. En prikk betyr en kort pipetone, og en lang strek betyr en lang pipetone. Bokstaven A består for eksempel av en kort og en lang tone.

Ordet HALLO blir for eksempel: ■■■■ ■■ ■■■■ ■■■■ ■■■■ ■■■■

A	·-	K	·-·-	U	·-·-	1	·-·-·-	.	·-·-·-
B	·-·-·-	L	·-·-·-	V	·-·-·-	2	·-·-·-	,	·-·-·-
C	·-·-·-	M	·-	W	·-·-	3	·-·-·-	:	·-·-·-
D	·-·-	N	·-	X	·-·-·-	4	·-·-·-	?	·-·-·-
E	·	O	·-·-	Y	·-·-·-	5	·-·-·-	-	·-·-·-
F	·-·-·-	P	·-·-·-	Z	·-·-·-	6	·-·-·-	/	·-·-·-
G	·-·-	Q	·-·-·-	Æ	·-·-·-	7	·-·-·-	()	·-·-·-
H	·-·-	R	·-·-	Ø	·-·-·-	8	·-·-·-		
I	·-	S	·-·-	A	·-·-·-	9	·-·-·-		
J	·-·-·-	T	-			0	·-·-·-		

Morsealfabetet

Oppgave: Skriv morsetegn

Skriv et ord eller to som forteller litt om hva du synes om Arquebus-skulpturen. Hva liker du med den? Eller hva liker du ikke med den?

Så skriver du teksten med morsetegn. Bruk litt ekstra mellomrom mellom bokstavene, og enda

lengre mellomrom mellom ordene hvis det er flere.

Når alle har skrevet det de vil, gir de arket til en annen i klassen, og så skal de andre tyde teksten. Skriv hver bokstav rett over eller rett under det morsetegnet den hører til.

Relieff

Som Bernhard sier i videoen, er dette minnesmerket ikke egentlig en skulptur, men et relieff. En «ordentlig» skulptur kalles gjerne en rundskulptur, og den er helt tredimensjonal. Ofte kan man gå rundt og se den fra alle sidene. Et relieff er noe midt imellom en skulptur og et flatt bilde: figurer som er *litt* tredimensjonale og kommer *litt* ut fra bakgrunnen – eller går *litt* inn i bakgrunnen. Hvis dere googler «relieff» vil dere finne mange andre fine eksempler.

Oppgave: Lag relieff

Lag relieffer i klassen. Leire, plastelina eller andre modelleringsmaterial passer godt. Det er mange slags motiver som egner seg: mennesker, dyr, landskap eller andre ting. Kanskje dere kan velge motiver som passer til noe dere jobber med for tiden?

(Denne oppgaven er også gitt under Krigsminnesmerket i Kopervik.)

Fokus

Hvis du ser grundig, vil du se at ansiktet, hendene og telegrafnøkkelen er laget på en kraftigere måte enn resten. Relieffet er dypere og skarpere på de stedene enn i resten av bildet. Dette gjør at de delene blir tydeligere og sterkere enn resten, og derfor får de mest oppmerksomhet. Dette kalles å skape fokus, og kunstnere gjør det for at de viktigste delene av et bilde skal komme klart fram.

Oppgave: Skap fokus (passer godt sammen med relieff-oppgaven)

Prøv å gjøre det samme når dere lager relieffene deres. Finn ut hvilke deler dere synes er viktigst – lag dem kraftigere.

Det samme kan gjøres i nesten all kunst, f.eks tegning og maling. «Fokusområdene», som vi gjerne kaller dem, kan forsterkes ved at de lages mer detaljerte, får kraftigere farge eller streker, eller kraftigere kontraster (tydelig forskjell på lys og mørke) enn resten av bildet. Ha det i tankene også når dere tegner eller maler eller lager andre typer bilder.

Mer om Arquebus

Arquebus, eller Sverre K. Andersen som het, var en interessant person og levde et utrolig spennende liv. Det er mye å finne ut om ham. Som eldre mann bodde han på Vormedal i Karmøy kommune. Han har til og med fått et museum oppkalt etter seg: Arquebus Krigshistorisk museum. Her viser de hvordan det var her i vårt område under 2. verdenskrig, og en egen del av utstillingen handler om Arquebus. Museet ligger i Tysvær kommune.

Oppgave: Finn ut mer

Prøv å finne ut mer om Arquebus på nettet og lag presentasjoner med tekst, bilder, video eller lyd. Den aller beste måten å finne ut mer om Arquebus på er selvfølgelig å besøke museet. Det ligger i Tysvær, som ikke er langt vekke.